

5. Кримінально-процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 1961. № 2. Ст. 15 (втратив чинність)

Рогатинська Н.З.
*к.ю.н., доцент, завідувач кафедри
кримінального права та процесу
Тернопільського національного
економічного університету*

Салюк І.В.
студентка юридичного факультету ТНЕУ

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧОГО З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ ДІЙ)

Успішність розкриття та розслідування кримінальних правопорушень значною мірою залежить саме від правильно організованої розшукової діяльності, зокрема від своєчасного отримання інформації про осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, місце перебування яких невідоме, потерпілих, свідків, знаряддя злочину, транспортні засоби (як знаряддя злочину або предмети злочинного посягання), майно, цінності, здобуті злочинним шляхом, сліди вчинення злочину, інші предмети і об'єкти, які мають значення для кримінального провадження та місце знаходження яких невідоме. З огляду на це та враховуючи необхідність вироблення заходів, спрямованих на більш ефективне вирішення існуючих проблем, обрана тема є актуальною та такою, що має теоретико - практичне значення.

Цьому питанню в юридичній літературі приділено значну увагу. Різні аспекти проблеми розшуку висвітлювали у своїх роботах фахівці в галузі криміналістики та кримінального процесу, зокрема: О.І. Бастрикін, Р.С. Белкін, В.М. Биков, Т.В. Боголюбська, І.М. Гуткін, О.О. Закатов, О.Н. Карпов, О.Н. Колес - ніченко, Є.Ф. Коновалов, О.С. Косенко, І.Ф. Крилов, А.О. Ляш, В.І. Попов, В.І. Ткаченко, В.П. Цильвік, О.О. Чувільов, І.М. Якимов та ін.

Метою є визначити місце розшукової роботи слідчого у структурі пізнавальної діяльності під час кримінального провадження; уточнити класифікацію науково-технічних засобів, що використовуються в розшуковій роботі слідчого.

Належна організація взаємодії слідчого з оперативними підрозділами у кримінальному провадженні потребує постійного вдосконалення і вважається одним із напрямів підвищення ефективності виконання завдань щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів учасників такого провадження, швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожен, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений. Вирішальне значення у виконанні завдань кримінального судочинства має комплексне використання всіх дієвих сил і засобів для розкриття та ефективного розслідування кримінальних правопорушень, що потребує тісної взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при проведенні слідчих (розшукових) дій.

На сьогодні за надзвичайно великих обсягів кримінальних правопорушень неупереджене і кваліфіковане їх розслідування потребує щоденної взаємодії слідчого та оперативних працівників при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень. На жаль, чинний КПК України не містить визначення терміна «взаємодія» слідчого та оперативного підрозділів під час розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Натомість термін «взаємодія» застосовується в п. 5 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», що зобов'язує підрозділи, які проводять оперативно-розшукову діяльність, здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, зокрема відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень, а також у розділі V «Взаємодія спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю та інших державних органів» Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», яким визначено основні положення щодо взаємодії правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю [37].

Основними чинниками, якими зумовлена необхідність процесуальної взаємодії слідчого з оперативними підрозділами у складі слідчо-оперативної групи, є такі: 1) слідчі дії та оперативно-розшукові заходи членів групи мають однакову мету, спрямовану на швидке розкриття та розслідування злочинів; 2) усі дії членів СОГ обов'язково узгоджуються між собою під час розроблення єдиного плану; 3) кожний з учасників СОГ діє в межах своїх повноважень і зберігає свою функціональну самостійність; 4) робота у складі СОГ надає слідчому можливість якнайшвидше використати отримані оперативним шляхом дані, а оперативним співробітникам – інформацію, отриману під час проведення слідчих дій [2].

Таким чином, саме від слідчого залежить якісне досудове розслідування та проведення кримінального провадження з тим, щоб суд мав можливість винести законний, обґрунтований та справедливий вирок по кожному правопорушенню. Законодавець наділив слідчого широким спектром повноважень, визначивши його як самостійну та незалежну службову особу, яка всебічно, повно та неупереджено досліджує всі обставини кримінального провадження, але разом з тим виконання покладених на нього обов'язків та здійснення прав неможливо без взаємодії слідчого з іншими учасниками кримінального провадження. Тому вагоме значення має не тільки реалізація слідчим його безпосередніх повноважень, але й належна взаємодія з іншими органами та посадовими особами, такими як прокурор, керівник органу досудового розслідування, суд, експерт. Звісно, це невичерпний перелік осіб, з якими слідчий взаємодіє під час проведення кримінального провадження. Саме в такій взаємодії проявляється процесуальна самостійність і незалежність слідчого, як особи, відповідальної за хід та результати проведення кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Пшонка В.П. Виступ Генерального прокурора України на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Перша річниця Кримінального процесуального кодексу України: здобутки, перспективи». *Вісник прокуратури*. 2013. № 12. С. 5-13.

2. Топчій В.В. Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативних груп. *Юридичний вісник*. 2014. № 4(33). С.138–143. URL: http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2014/statji_n4-33_2014/29.PDF (дата звернення: 15.20.2019).

Савіцка М.Я.
*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор права
Українського вільного університету, завідувач кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук М.В.*

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Актуальність теми цієї наукової статті є незаперечною, оскільки забезпечення прав і свобод людини є конституційним завданням Української держави.

Ось тому у своєму навчальному виданні М. Кравчук зазначив: «основні права людини – це комплекс можливостей, необхідних для забезпечення життєдіяльності людини, закріплених конституцією держави та міжнародно-правовими документами, які є формою взаємодії людей, умовою функціонування суспільства і держави та засобом подолання протиріч і конфліктів й способом реалізації суб'єктивних інтересів» [2, с.128]. Вченим присвячено сутності прав людини ціла тема і, я це схвалюю, тому що, право і свобода людини є своєрідним природним середовищем без якого людина повноцінно жити не може. Саме, права людини є комплексом природних і непорушних свобод і юридичних можливостей, обумовлених фактом існування людини в суспільстві.

З огляду на те, що право виступає мірою свободи і зміст його в тому, щоб узгодити свободу окремої людини зі свободою інших членів суспільства, дотримуючись принципу рівності, воно забезпечує суспільну справедливість.

Право виступає як засобом забезпечення свободи, так і істотним засобом обмеження неузгоджених з суспільними потребами і уявленнями людей про добро і справедливість, рівня свободи й обсягу влади. Встановлювані заборони й обмеження повинні бути доцільними з позицій гарантій свободи, а отже, і справедливими [9].

Гарантом права і свободи людини виступає Конституція України, точніше норми закріплені у ст. 3, відповідно до якої вони «визначають зміст і напрями діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1, ст.3].

Проблема взаємостосунків і взаємодовіри сьогодні зростає, оскільки є визначальним критерієм життя людини. Ось тому державна політика має спрямовуватися на утвердження і забезпечення незалежності індивіда, прав і свобод людини.